КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГАЗЕТА КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

№ 7 (2351) 2025 р. ЗАСНОВАНА 25 ЖОВТНЯ 1929 РОКУ kunews.knu.ua

02 Президент Фінляндії у КНУ

03 На полях 5-го Саміту перших леді

04 Пізнати Африку: нова програма для магістрів

05 Формула успіху: КНУ на міжнародних олімпіадах

06 Друковане слово як відбиток епохи

ЧЕРВОНИЙ – ПЕРШИЙ КОЛІР СТУДЕНТСЬКИХ ВРАЖЕНЬ

Фото Т. Василик

Наш головний навчальний корпус зустрів першокурсників історіями, легендами та неповторною історичною атмосферою, що дихає сьогоденням. І все завдяки проєкту «Твій Червоний». По кілька екскурсій на день від початку навчального року проводить у його межах Центр соціального розвитку КНУ для нового покоління студентів. Вони проходять коридорами, залами й авдиторіями легендарної університетської споруди, дізнаються про цікаві історичні факти, розпитують, чим жив Університет від перших днів і живе тепер. Торкаються символів, що об'єднують покоління студентів уже понад 190 років.

Саме у такий спосіб, переконана кураторка проєкту Вікторія Ількович, для новачків Університету Червоний може стати не просто архітектурною пам'яткою, а місцем перших університетських вражень і спогадів. А ще це допоможе кожному відчути себе частиною великої академічної спільноти – незалежно від того, у якому корпусі проходять твої заняття.

Закохатися з першого погляду в Червоний – означає відчути його дух і стати частиною історії Шевченкового університету.

#КНУ дайджест подій

✓ **У Києві** відкрили пам'ятну таблицю біля дуба на честь лейтенанта Збройних Сил України, викладача корейської мови ННІ філології КНУ Дениса Антіпова. Подія відбулася на вулиці Дениса Антіпова, що у 2022 році отримала нову назву відповідно до рішення Київської міської ради в межах процесу деколонізації топоніміки столиці.

✓ **2 вересня** у КНУ відбулася презентація виставки відомого художника Матвія Вайсберга «Чужі доми». Вона стала першим заходом масштабного культурно-просвітницького проєкту, присвяченого Року Шмуеля Агнона, першого Нобелівського лавреата з літератури серед івритомовних та їдишомовних письменників.

✓ **3 вересня** КНУ та Благодійна організація «Фонд 1654» підписали Меморандум про співпрацю. Ця подія започатковує спільну роботу, спрямовану на підтримку української молоді, розвиток науки, освіти та культури в Україні. Меморандум підписали ректор Університету Володимир Бугров та керівник «Фонду 1654» Владислав Мирошниченко.

✓ **8 вересня** на честь 191-го навчального року на щоглі біля Червоного корпусу урочисто підняли університетський прапор й запалили ліхтарі як символ світла, знань і тяглості академічних традицій. Саме у першу декаду вересня 1834 року офіційно розпочалися лекції для перших 62 студентів Київського Університету Святого Володимира.

✓ **9 вересня** КНУ відвідала делегація Талліннського університету та представників Комітету у справах культури Парламенту Естонії. Для гостей провели англомовну екскурсію Червоним корпусом. У дискусії за круглим столом учасники обговорили перспективні напрями двосторонньої співпраці. До обговорення долучилися ректор КНУ Володимир Бугров, ректор Талліннського університету Тину Війк, перший проректор КНУ Володимир Ільченко, проректорка Ксенія Смирнова, керівники та представники науково-навчальних інститутів і факультетів Університету.

✓ **10 вересня** Шевченків університет відвідав проректор з міжнародної роботи Університету міста Л'Аквіла (Італія) Бруно Рубіно. На зустрічі з проректоркою з міжнародного співробітництва КНУ Ксенією Смирновою обговорили можливості співпраці та перспективи спільних освітніх і наукових ініціатив.

КНУ імені Тараса Шевченка став однією з локацій ювілейного 5-го Саміту перших леді та джентльменів, присвяченого темі освіти як чинника, що моделює світ. Саміт, ініційований Першою Леді України Оленою Зеленською у 2021 році, з роками перетворився на вагому міжнародну платформу для пошуку спільних рішень у подоланні глобальних викликів

АЛЕКСАНДР СТУББ У КНУ: НЕ ЛИШЕ ПРЕЗИДЕНТИ ВИЗНАЧАЮТЬ МАЙБУТНЄ

У межах Саміту у Шевченковому університеті виступив Президент Фінляндії Александр Стубб. Його відкрита лекція «На шляху до нового світового порядку: цінності, інтереси та сила у зовнішній політиці» відбулася 11 вересня 2025 року у Навчально-науковому інституті міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка

Александр Стубб, якого нині вважають одним із провідних світових гравців, – послідовний прихильник України та важливий гість Саміту. Про це сказав перший заступник Міністра закордонних справ України Сергій Кислиця, відкриваючи зустріч зі студентами.

Президент Стубб є також давнім другом Шевченківського університету. Торік, під час свого візиту до України після обрання Президентом, пан Стубб відвідав КНУ й поділився зі студентами думками щодо трансформації сучасного світу.

У нинішній лекції Александр Стубб продовжив тему, яку глибоко досліджує і якій присвячена його нова книга «Трикутник сили: перебалансування нового світового порядку», що вийде друком у перекладі українською в 2026 році.

На думку пана Стубба, світ змінюється на багатополярний. Ця зміна триватиме 5-10 років, але визначатиме міжнародні відносини на тривалий період. «Мої три головні пункти сьогодні: перший – погляд на 5 років уперед; другий – на 10 років; третій – сміливa спроба заглянути на 100 років уперед», – сформулював мету лекції фінський Президент.

У короткотерміновій перспективі для Європи, й України зокрема, головним завданням є усвідомлення того, хто наші найближчі союзники і чого вони прагнуть.

Головна дилема наступних десяти років полягатиме у досягненні балансу: «Світ уже не біполярний, як після Другої світової, і не уніполярний, як після Холодної війни. Епоха західного панування закінчилася, Захід не буде домінувати. Те, як взаємодіятимуть Глобальний Захід, Глобальний Схід і Глобальний Південь, визначатиме форму нового світового порядку. Нам потрібен світ багатосторонній, заснований на рівноцінному розподілі глобального впливу. Поки що ми живемо у добу «неспокою» – age of unpeace, де альянси постійно змінюються: деякі з них неприродні, деякі не мають географічної логіки, деякі не базуються на спільних цінностях».

Відтак у довшій перспективі опорами політики мають бути цінності, інтереси й сила. Європейськими цінностями завжди залишатимуться демократія, рівність, свобода, верховенство права, а найбільшим інтересом – безпека. Ключ до сили – згуртованість і прагматична політика, заснована на компромісах і прийнятті реального балансу сил. Заходу потрібно прийняти «ціннісний реалізм» у зовнішній політиці.

Президент Фінляндії підкреслив важливість регіональної інтеграції: «Якщо глобальні ланцюги постачання та міжнародна торгівля не працюють на користь, країни звертаються ближче до дому. Це парадоксально, але може стати шансом для Європи. Ми здатні створити ефективну систему всередині Європи, опираючись на 450 мільйонів людей, 15 трильйонів євро ВВП та потужні інституції».

Після закінчення виступу Александра Стубба відбулася дискусія. Серед студентів КНУ було чимало охочих дізнатися думку лектора щодо багатьох актуальних проблем у сучасному світі.

На запитання про приклад держави, яка ефективно поєднує цінності, інтереси та силу, Президент відповів: «Сучасна фінська зовнішня політика визначається як "реалізм, заснований на цінностях". Щодня ми ухвалюємо рішення, що ґрунтуються на цінностях і водночас служать інтересам. Так, пріоритетом номер один фінської зовнішньої політики наразі є Україна. Тут цінності та інтереси збігаються. Ми хочемо, щоб Україна перемогла у цій війні, виходячи з наших цінностей, і ми хочемо, щоб Росія більше ніколи не могла зробити щось подібне, з огляду на наші інтереси».

Александр Стубб також поділився досвідом Фінляндії щодо збереження незалежності, суверенітету та територіальної цілісності, провівши паралелі з сучасною ситуацією в Україні: навіть невелика держава може вижити поряд із агресивним сусідом, якщо діяти реалістично і перетворити історію виживання на історію відродження.

Особливу увагу Александр Стубб приділив взаємодії молоді. «Можливо, ви ще не маєте офіційної посади, але це не применшує значення молодіжної дипломатії. Варіантів для активної участі дуже багато, і я закликаю залишатися максимально активними, – зазначив лектор. – Моє послання до вас: у кожного є вплив і роль. Не лише президенти визначають майбутнє. Не здавайтеся, тримайтеся своїх цінностей!»

Ректор КНУ Володимир Бугров, вітаючи гостя в Університеті, наголосив, що шевченкова родина завжди відкрита для подібних зустрічей. Він презентував панові Стуббу книгу «День після війни», створену за 8 годин 39 хвилин. У збірці есеїв, написаних студентами, викладачами та випускниками Навчально-наукового інституту журналістики КНУ, автори діляться своїми думками та мріями про майбутнє України після закінчення війни. «Ця книга має для нас особливе значення, адже відображає мрію українського народу про мирне завтра. Саме тому ми даруємо її вам як знак нашої спільної надії на майбутнє України та всієї Європи», – підкреслив Володимир Бугров.

«Сподіваюся, що коли повернуся наступного року, ми всі матимемо справедливий і тривалий мир, і Україна увійде до Євросоюзу. Якщо зберігатимемо єдність, у взаємодії зі Сполученими Штатами Америки, ця війна неодмінно закінчиться», – завершив зустріч Александр Стубб.

ДОВІДКОВО:

Кай-Йоран Александр Стубб обраний президентом Фінляндії 11 лютого 2024 року. Досвідчений політик, державний діяч, дипломат, має ступінь доктора філософії з міжнародних відносин Лондонської школи економіки.

Фінляндія – один із найнадійніших партнерів України і продовжує надавати нам значну військову та гуманітарну допомогу. Від 2022 року Фінляндія надала майже 4 млрд євро допомоги, 29 оборонних пакетів, сотні одиниць рятувальної техніки, обладнання та матеріали для енергетики, медицини тощо.

Фото ННІМВ, Ю. Бочан

ПЕРША ЛЕДІ ЛИТВИ І ДЖЕНТЛЬМЕН ДАНІЇ У КНУ

Два дні поспіль Перша Леді Литовської Республіки Діана Наусєдєнє провела у нашому дружньому університетському колі. 10 вересня Перша Леді виступила з відкритою лекцією для студентів та викладачів Університету. 11 вересня пані Наусєдєнє і Перший джентльмен Данії Бо Тенгберг завітали до Центру психічного здоров'я ветеранів та їхніх родин, створеного на базі Інституту психіатрії КНУ та Університетської клініки. Події відбувалися у межах 5-го Саміту перших леді та джентльменів

ЛЕКЦІЯ У ЧЕРВОНОМУ КОРПУСІ

10 вересня візит високої гості розпочався з відвідування Місця Тиші та вшанування пам'яті студентів та курсантів КНУ, які віддали життя за Україну.

У своїй лекції «Доступ до якісної освіти для всіх і кожного» Перша Леді окреслила освіту як фундамент демократії, миру та стійкості суспільств. Вона зауважила, що освіта є не лише академічним здобутком, а й політичною інвестицією, здатною формувати громадянську відповідальність, зміцнювати демократію та протидіяти авторитарним тенденціям. Історичні приклади – від післявоєнної Європи до нацистської Німеччини та сталінського Радянського Союзу – показують, що освіта може як гарантувати свободу, так і служити інструментом диктатури.

Особливу увагу доповідачка приділила поняттю «духовної освіти», яка базується на об'єктивності та справедливості. Такий підхід робить знання нейтральними, а критичне мислення – інструментом зміцнення демократії.

На прикладах Литви й України Перша Леді продемонструвала, як освіта стає засобом збереження ідентичності та інструментом стійкості. Зокрема, в Україні, попри війну, вчителі продовжують навчання навіть у сховищах, а в Литві було відкрито українські школи й культурні центри. Це підтверджує: освіта є щоденним актом опору, що зміцнює демократію й захищає правду.

Пані Наусєдєнє також наголосила на глобальному вимірі освіти. Вона є не лише внутрішньою політикою держав, а й міжнародною відповідальністю: від рівного доступу до шкільної освіти в малих громадах до транснаціональних програм на кшталт Erasmus+. Саме через освіту суспільства створюють сталі механізми співпраці та запобігають циклам насильства.

«Освіта – це не лише фундамент демократії, це її життєва лінія. Вона захищає правду від брехні, справедливість від корупції та мир від війни. Ілюстрацією цього є Україна, де навчання триває навіть під обстрілами. Це не просто освіта; це спротив, демократія в дії та доказ того, що знання та справедливість не можуть бути знищені ракетами чи пропагандою. Підтримка України означає захист правди та принципів, на яких стоїть демократія. Тож інвестуймо в освіту сміливо, розумно та справедливо, щоб кожна дитина – у Києві, Вільнюсі, Брюсселі, Парижі, Токіо чи Вашингтоні – виросла здатною критично мислити, діяти чесно та будувати мир», – підсумувала Діана Наусєдєнє.

Другою частиною візиту Першої Леді стала дискусійна панель, присвячена темі доступу до якісної освіти. Участь у заході взяли радники Президента Литви з питань освіти, науки і культури Саулюс Оленцевічюс та Юрате Літвінайте. Модерувала дискусію професорка КНУ, завідувачка кафедри зарубіжної літератури ННІ філології Лілія Мірошниченко.

У дискусії взяли участь студенти, які ставили питання про роль міжнародної співпраці у сфері освіти та її вплив на європейську культуру співжиття. Перша Леді наголосила: спільні наукові й освітні проєкти сприяють подоланню відмінностей і формуванню нової стратегії розвитку в межах європейської спільноти.

ДОСВІД КНУ У РЕАБІЛІТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ

11 вересня Діана Наусєдєнє і Перший джентльмен Данії Бо Тенгберг завітали до Університетської клініки та Центру психічного здоров'я ветеранів та їхніх родин, створеного на базі Інституту психіатрії КНУ. Тут Університет мав честь поділитися досвідом того, як освіта може розв'язувати питання ментального добробуту та повоєнної реабілітації.

Проректорка з міжнародного співробітництва Ксенія Смирнова розповіла гостям про створення клініки у 2017 році для підтримки здоров'я викладачів та студентів Університету. Саме вона стала базою і для запровадженого у 2014-му році вивчення військової психології у Військовому інституті КНУ, яка нині є надзвичайно актуальною. Проректорка підкреслила: «2022-й рік показав, що саме ментальне здоров'я для ветеранів є особливо важливим і залишатиметься таким ще довго після війни. Університет має клінічну базу й опікується питанням супроводу ветеранів і їхнього ментального здоров'я. Це – наш внесок у підтримку громади Університету та суспільства загалом».

Директорка Інституту психіатрії Ірина Пінчук провела гостей до приміщень Інституту та розповіла про створення Центру психічного здоров'я ветеранів при ньому. Гостей вразила комплексність напрямів роботи Центру: освітня діяльність, наукова і методологічна робота.

Директорка Інституту зауважила, що Центр психічного здоров'я ветеранів та їхніх родин створено як простір знань, підтримки та відновлення. Окрім освітньої, наукової та методологічної спрямованості найближчим часом тут буде відкрито клінічне відділення для амбулаторної й стаціонарної допомоги. «Лише за перший рік ми навчили 162 ветеранів, надали понад 55 індивідуальних консультацій та провели групові заняття для ветеранів і їхніх родин. До роботи залучена команда з українських та міжнародних експертів, зокрема ветерани з України та США, а консультативна рада об'єднує 14 фахівців із шести країн. Ми віримо, що цей Центр стане моделлю комплексної підтримки для тих, хто найбільше цього потребує», – переконана Ірина Пінчук.

Виконавчий директор Центру Станіслав Чумак розповів, що на базі Центру працюють висококваліфіковані фахівці в галузі психічного здоров'я: соціальні працівники, психологи, ерготерапевти, реабілітологи.

Гості пройшли коридорами Центру, де тривають ремонтні роботи. Під час презентації присутні змогли побачити проєкт реконструкції та передбачені в нових приміщеннях зони.

Делегація високо оцінила рівень академічності й експертизи Центру. Перша Леді Литви була щиро вражена філософією Центру та його спрямованістю. Перший джентльмен Данії висловив підтримку і зазначив, що для нього ця тема дуже близька, адже його країна теж проходила важкий етап у своїй історії. Гості запевнили у своєму незмінному партнерстві, підтримці та співпраці для розширення Центру. На підтвердження цього Пані Наусєдєнє презентувала колективу фігурку ангела як втілення віри та незламності. Дуже символічним подарунком від Університету стала книга «День після війни/ The day after the war».

Фото В. Попов

Фото О. Лисак

#КНУ дайджест подій

✓ **13-14 вересня** у Варшаві відбулася масштабна тристороння зустріч представників наукових та освітніх інституцій України, Польщі та Німеччини. Організатори заходу – міністерства освіти і науки трьох країн, національні академії наук та ректорські спілки. У заході взяв участь ректор КНУ Володимир Бугров, який представляв також Спілку ректорів закладів вищої освіти України як її віцепрезидент.

✓ **17 вересня** співробітники КНУ долучилися до онлайн-презентації книжки американської авторки Енджі Йодер-Майни «Зцілення як запорука миру: підхід до миротворення у травмованих суспільствах». Завдяки телемосту захід об'єднав понад 600 українських освітян і фахівців у сфері психотравми з їхніми американськими колегами.

✓ **22 вересня** КНУ та ТОВ «ЛІГА ЗАКОН» уклали Меморандум про співпрацю, який відкриває нові можливості для інтеграції сучасних інформаційних технологій в освітній процес і наукову діяльність.

Від Університету документ підписав ректор Володимир Бугров за участі проректорки з науково-педагогічної роботи Ольги Білявської, від ТОВ «ЛІГА ЗАКОН» – керівниця напряму «Академія» Анастасія Мішутіна.

✓ **23 вересня** Посол України в Державі Кувейт Максим Субх відкрив чергову серію KNU Diplomacy Talks лекцією для студентів, які здобувають освіту за спеціальностями «африканістика» та «сходознавство». Після виступу на тему «Україна – Африка: можливості співпраці у часи глобальних викликів» пан Посол поспілкувався з потенційними представниками нової генерації експертів і дипломатів, здатних забезпечити Україні компетентний діалог з африканськими державами.

✓ **25 вересня** очільники провідних українських ЗВО зібралися в КНУ на засіданні Громадської організації «Спілка ректорів закладів вищої освіти України», щоб обговорити підсумки вступної кампанії-2025 та шляхи подолання системних проблем в освітній політиці держави, які проявилися під час її перебігу.

Після плідного обговорення вирішено створити робочу групу для підготовки пропозицій МОН України щодо внесення змін і доповнень до законодавчих і нормативно-правових актів, які регламентують питання прийому до ЗВО.

Герої не вмирають

Родина Шевченкового університету несе непоправні втрати...

Університетським Віртуальним меморіалом ми вшановуємо пам'ять тих студентів, викладачів, співробітників, випускників, які ціною свого життя виборювали свободу України. Гіркий спомин про героїчно чи невинно загиблих шевченківців назавжди залишиться в наших серцях.

Євгеній ЛАЗАРЄВ – випускник ВСП «Фаховий коледж геолого-розвідувальних технологій Київського національного університету імені Тараса Шевченка» 2021року; головний сержант механізованої роти механізованого батальйону військової частини А4669; загинув 10 лютого 2025 року поблизу населеного пункту Нікольський Суджанського району Курської області.

В'ячеслав ХИМЕНКО – випускник Факультету радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем 2007 року; оператор безпілотних авіаційних комплексів 420-го Окремого батальйону Безпілотних Систем «Хорт»; загинув 16 березня 2025 року.

Артем МЕРЗЛЯКОВ – вихованець Фізичного факультету; загинув 13 квітня 2025 року.

Назар МАЛІК – випускник Історичного факультету 2018 року; офіцер Збройних Сил України; загинув 22 травня 2025 року.

Орест БІЛІНЧУК-ПОРТЯК – випускник ННІ журналістики 2017 року; воїн 4 Бригади Гвардії Наступу «Рубіж»; загинув 10 червня 2025 року.

Вадим ПАХОМОВ – студент 4 курсу Факультету психології; воїн підрозділу активних дій Головного управління розвідки Міністерства оборони України KRAKEN; загинув 24 червня 2025 року на Сумщині внаслідок атаки ворожого дрона.

Історії шевченківців, які загинули в російсько-українській війні з 2014 року, можна прочитати за QR кодом

ПІЗНАТИ АФРИКУ: КНУ В ДІАЛОЗІ ДВОХ КОНТИНЕНТІВ

Цьогоріч розпочав навчання перший набір магістерської програми «Африканістика», яку Шевченків університет відкрив на Географічному факультеті. Для України це унікальна ініціатива зі стратегічно важливого напряму. Справжньою лабораторією програми стане нещодавно створений в Університеті Центр досліджень країн Африки. Про це й поспілкувалися з його директоркою Вікторією УЛИГАНЕЦЬ – людиною з унікальним досвідом антропологічно-правових та етнографічних досліджень найспекотнішої частини світу

– Якими мовами має володіти фахівець з африканістики?

– Африка надзвичайно багатомовний континент, що закономірно, адже на ньому лише 54 держави – члени ООН і 55 – Африканського Союзу. Загалом тут понад дві тисячі мов. Водночас через колоніальне минуле більшість населення, особливо у містах, володіє якоюсь із мов міжнародного спілкування – англійською, французькою чи арабською.

Наші студенти вступили на програму вже зі знанням англійської мови, а тому навчальний план передбачає вивчення французької (до завершення магістерської програми вони досягнуть рівня B1-B2). Також один із наших закордонних партнерів надає можливість студентам безкоштовно вивчати одну чи одразу дві мови – суахілі та волоф. За результатами такого навчання студенти отримають відповідний сертифікат.

Володіння мовою країни є великим плюсом для майбутнього дипломата чи дослідника. Проте зазвичай поглиблене вивчення державної чи місцевої мови відбувається вже безпосередньо під час роботи в африканських державах.

– Інтереси яких країн представлені нині в Африці?

– Якщо раніше континент пережив епоху колоніалізму, що згодом трансформувався у неоколоніалізм, то нині можемо говорити про нову його хвилю. Традиційні колишні метрополії поступово втрачають вплив, натомість дедалі відчутніше посилюють свої позиції Китай, США, Саудівська Аравія, Об'єднані Арабські Емірати, Туреччина, Японія, а також – на превеликий жаль, в особливо руйнівний і деструктивний спосіб – Росія.

Із власного досвіду перебування в африканських державах, насамперед у Східній Африці, можу засвідчити: найбільш помітним є економічний та бізнес-вплив китайських, японських і турецьких компаній. Їхня присутність справді масштабна.

Надихає, що з 2022 року Україна значно активізувала співпрацю з африканськими державами: Міністерство закордонних справ вибудовує нові партнерства, а Президент України неодноразово визначав Африку одним із пріоритетних напрямів зовнішньої політики. Тому ми дуже вдячні ректору Володимиру Бугрову та проректорці Ксенії Смирновій, які зробили стратегічно правильний крок, відкривши магістерську програму й заснувавши Центр, адже Африка – величезний континент з унікальними ресурсами, динамічним розвитком і надзвичайними можливостями для взаємовигідного партнерства. Саме тому нам необхідно готувати фахівців, які завдяки ґрунтовним знанням та щирому інтересу до африканістики зможуть подолати кадровий дефіцит, що нині відчутний у багатьох сферах.

– Як ви прийшли до вивчення Африки та в який спосіб найкраще її вивчати?

– Ще навчаючись у Києво-Могилянській академії, я зацікавилася судовою системою Африканського Союзу. Зрештою, цей інтерес переріс у наукове дослідження та захист дисертації на тему «Еволюція судової системи Африканського Союзу: проблеми теорії та практики». У процесі вивчення рішень Африканської (Банжульської) комісії з прав людини та народів і Африканського суду з прав людини та народів мене особливо захопили справи, пов'язані із захистом прав народів. Це унікальний концепт, притаманний суто африканському регіональному міжнародному праву.

Згодом я неодноразово подорожувала до різних країн Африки як туристка, проте завжди намагалася познайомитися з місцевими мешканцями, розпитати їх про життя, побут, традиції, звичаї, їхню роботу, вірування та багато іншого. З часом ці поїздки перетворилися на дослідницькі експедиції до племен, і саме тоді я остаточно закохалася в антропологію права та етнографію. Ці дві сфери настільки тісно переплетені, що відокремити одну від іншої часто неможливо.

Мабуть, не останню роль у моєму виборі відіграло й те, що мене щиро цікавлять люди: я отримую невимовне задоволення від спілкування з ними, від можливості пізнати світ їхніми очима.

Тож, відповідаючи на запитання, я переконана: найкращий спосіб вивчати Африку – безпосередньо на континенті. У «заочне» пізнання Африки, якою б не була сфера дослідження, я не вірю.

– Ви спілкувалися з місцевими безпосередньо в громадах чи в якихось міжнародних організаціях?

– У центрі моєї уваги – народи, що проживають у племенах чи поселеннях. Поки що в мене немає досвіду поїздок у міжнародні організації. Я є членкинею Африканського товариства міжнародного права, проте наразі беру участь у його заходах лише онлайн. Усі можливості поїздок до Африки я використовую, щоб якомога більше часу проводити саме пізнаючи людей та спосіб їхнього життя.

Щодо формату спілкування, то це завжди вимагає команду. Зі мною майже постійно працює гід та його асистент – це зумовлено і питаннями безпеки, і специфікою пересування: розмиті чи зруйновані дороги, сезонні річки, обвали, багато людей зі зброєю тощо. Окремо завжди потрібен місцевий гід відповідного народу. Потрапити у плем'я чи поселення без такої людини фактично неможливо: необхідно отримати дозвіл від вождя, і зробити це може лише хтось, кого він добре знає і кому довіряє. Інакше гостей або взагалі не впустять, або такий візит нічим добрим не завершиться. Крім того, саме цей гід допомагає з комунікацією, адже кожен народ має власну мову.

Далі починається найважливіший етап – завоювання довіри. Важливо, щоб люди хотіли говорити зі мною не лише тому, що так вирішив вождь, а тому, що їм цікаво і приємно спілкуватися. Це відбувається тоді, коли вони відчувають мою повагу, щирість і теплоту. Я завжди відповідаю на їхні запитання, відгукуюсь на пропозиції. І саме так народжується діалог і їхнє бажання спілкуватися зі мною.

– З чого планує почати роботу Центр досліджень країн Африки?

– Ми вже запланували низку заходів, покликаних показати Африку у всій її багатогранності. Це будуть лекції дипломатів, мандрівників, держслужбовців, політиків, українців африканського походження, представників громадського сектору, авторів книг і бізнесменів, які мають досвід співпраці з континентом. У планах також фотовиставки, покази одягу з африканських тканин та аксесуарів, експозиції особистих речей, привезених із подорожей, а також виставки картин і мистецьких творів з різних африканських країн. Окремим напрямом стануть експертні дискусії, круглі столи, конференції та культурні заходи.

Наша амбітна мета – перетворити Центр на справжній хаб українсько-африканського діалогу, де кожен, кому близька Африка, зможе знайти щось для себе. Ми прагнемо глибоко досліджувати історію та сучасність африканських держав, розвивати і поглиблювати діалог, налагоджувати й посилювати контакти, здійснювати активну науково-просвітницьку діяльність.

Спілкувалася
Лариса Кіт

КНУ на міжнародних олімпіадах

ВІД ЗОРЯНИХ МАП ДО ОЛІМПІЙСЬКОГО ЗОЛОТА

Діана ЗАЗУБИК,
Фізичний факультет,
студентка

Для випускника УФМЛ, а з вересня – першокурсника Шевченкового університету Андрія Загіки та його тренерів літо було справді переможним. У липні юного науковця вітали як бронзового призера Міжнародної фізичної олімпіади у Франції, а вже в серпні він виборов золото на Міжнародній олімпіаді з астрономії та астрофізики (IOAA) в індійському Мумбаї. Для Андрія це не перший досвід участі в міжнародних змаганнях – минулого літа він здобув бронзу на IOAA в Бразилії.

Загалом цього разу збірна України виборола на IOAA 5 нагород і показала один із найкращих результатів за останні роки.

У Мумбаї до змагання долучилися 288 учасників з 63 країн. П'ятигодинний теоретичний тур охопив різні теми астрономії й астрофізики – від турбулентності атмосфери до первинних чорних дір та нуклеосинтезу Великого вибуху. На другому етапі учасники мали обробити дані за різними методами пошуку екзопланет та дослідити корональні викиди маси, а під час третього – спостережного туру – досліджували часову затримку за умов гравітаційного лінзування та шукали нові гіпотетичні планети у Сонячній системі.

До свого зіркового часу юні науковці готувалися практично без перерв, починаючи із Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії. Десятьох переможців її фінального туру з молодшої та старшої груп запросили на відбіркові збори до IOAA. Протягом десяти днів учасники працювали в умовах, максимально наближених до пропонованих на міжнародних змаганнях.

За результатами зборів відібрали п'ятірку учасників, які мали представляти Україну в Мумбаї. Напередодні міжнародних змагань для них організували тренувальні збори, де майбутні чемпіони практикувалися у розв'язуванні задач, наведенні телескопів, пошуку об'єктів Месьє та працювали в надувному планетарії, наданому завдяки підтримці фонду Razom for Ukraine.

Висловлюємо слова щирої вдячності УФМЛ КНУ за гостинність під час проведення зборів та нашим тренерам, які самовіддано працювали впродовж всього олімпійського сезону. Наш тренерський штаб об'єднав викладачів і студентів астрономічних спеціальностей класичних університетів, провідних українських вчителів астрономії та переможців олімпіад минулих років. Цьогоріч у відборах та тренуванні відіграли велику роль студенти й працівники кафедри астрономії та фізики космосу нашого Університету. Впродовж багатьох років асистент кафедри Андрій Сімон та доцент кафедри Володимир Решетник організовують всеукранські астрономічні олімпіади, готують та супроводжують нашу команду на міжнародні змагання.

МАТЕМАТИЧНИЙ МАРАФОН

АННА ЛУКАНСЬКА

Під час нового олімпіадного сезону випускник УФМЛ КНУ Олесь Гордійчук долучається до підготовки юних науковців уже як тренер. У липні він привіз золото з 66-ї Міжнародної математичної олімпіади (IMO 2025), що відбулася в Австралії.

«Олесь – взірець того, як треба поєднати свій талант і наполегливість задля досягнення мети», – відгукується про нього лідер української команди на IMO, професор Факультету комп'ютерних наук та кібернетики КНУ Богдан Рубльов.

Це вже не перший його олімпійський трофей – торік на Міжнародній математичній олімпіаді Гордійчук здобув бронзу. Шлях до підкорення наукових вершин був непростим. «На піку своєї ефективності я міг займатися математикою до семи-восьми годин на день», – зізнається хлопець. І вже за рік його працездатність та наполегливість були винагороджені цілком заслуженим золотом.

У складі потужної команди, яка запалює зірки математичного олімпу – керівники гуртків та викладачі УФМЛ Дмитро Номіровський, Микита Щиглов, Вадим Радченко, Катерина Лукаш, Сергій Руденко. Величезну роботу з підготовки потенційних переможців міжнародних олімпіад проводять викладачі гуртка пам'яті Віталія Полонського на чолі з Богданом Рубльовим.

Попри те, що готуватися до змагань доводилося в складних умовах повномасштабної війни, в Австралії українська математична збірна вразила своєю стійкістю: окрім золотої, здобула дві срібні й три бронзові медалі. Срібло отримали вихованці Вінницького фізико-математичного ліцею № 17 Данило Швайко та Русанівського ліцею м. Києва Олександр Горбунов, а бронзу вибороли одразу троє учнів цього столичного закладу – Володимир Забігайло, Степан Семиренський і Мирослав Любимий.

Юні математики виконували завдання з алгебри, геометрії, теорії чисел та комбінаторики, і, з огляду на шість здобутих медалей, впоралися з ними гідно.

«У командному заліку ми – 24-ті з-поміж 110 країн. З огляду на обставини воєнного часу – це, без перебільшення, гарний результат», – коментує виступ вихованців Богдан Рубльов.

Війна негативно вплинула на олімпіадний рух, проте жоден агресор не змусить українських дітей відмовитись від своїх мрій! Ще один одинадцятикласник УФМЛ Остап Гіщак набрав найбільшу із можливих кількість балів та здобув золоту медаль в індивідуальному заліку на 19-й Середньоєвропейській математичній олімпіаді (MEMO) в німецькому Хемніці. У змаганні брали участь 66 учасників із 11 країн. За результатами MEMO наша збірна посіла абсолютне перше місце у командному заліку!

ФОРМУЛА УСПІХУ

Цьогорічний набір студентів-фізиків у Шевченковому університеті поповнили випускники УФМЛ КНУ з унікальним досвідом міжнародних перемог – Олесь Федірко та Андрій Загіка.

У липні в Парижі вони вибороли срібло та бронзу на Міжнародній фізичній олімпіаді (International Physics Olympiad 2025). Ще одну срібну медаль привіз десятикласник УФМЛ Святослав Лавренюк.

У Франції змагалися учнівські команди з 94 країн світу. Юні науковці демонстрували знання та вміння у двох турах – теоретичному та експериментальному.

«Цього разу на IPhO українська збірна показала найкращий результат за останні 7–8 років», – задоволений підсумками тренер учнівської команди на міжнародних олімпіадах із фізики та природничих дисциплін (IJSO), викладач УФМЛ, засновник OnlinePhysicsSchool Максим Пашко.

«Перемога на найпрестижнішій у світі олімпіаді з фізики позитивно впливає на подальшу долю учня, допомагає вступити до омріяного закладу вищої освіти», – додає ще один тренер української збірної та викладач УФМЛ, науковець Артем Олійник.

До підкорення світового наукового олімпу готувалися кілька років поспіль, долаючи пов'язані з війною труднощі.

«Пам'ятаю, як проводили факультативи в сутінках. Святослав Лавренюк приносив свою лампу, що працювала від павербанку, і ми могли займатися навіть в умовах блекаутів», – пригадує вчителька фізики УФМЛ Ірина Петрусь. «Під час війни освіта виконує ще й терапевтичну функцію – психологічну підтримку учнів», – говорить викладачка фізики УФМЛ Людмила Засєдка.

Протягом майже двох місяців перед змаганнями викладачі OnlinePhysicsSchool проводили інтенсиви з теорії та експерименту для представників учнівської збірної.

«У нас щодня було по 2 заняття з найкращими педагогами України. Кожне – по 3-4 години. Решту доби, крім часу на їжу та сон, займала самопідготовка – книжки, розв'язування задач, спілкування, – розповідає Андрій Загіка. – Також на тиждень нашу команду збирали в Києві для експериментальної підготовки в лабораторіях, зокрема, фізичного факультету КНУ».

Олесь Федірко пригадує, що тільки на самопідготовку (розв'язування задач) витрачав щонайменше 2-3 години на день: «Готуватись доводилося і в укритті, і вдома в коридорі, дотримуючись правила «двох стін». Це якщо не 400 «шахедів» летіло, а хоча би 50».

«Моя мрія – стати хорошим науковцем», – говорить Олесь. «Хочу займатися фундаментальною наукою», – ділиться планами Святослав. А про спільне для всіх бажання нагадує Андрій: «Мрію, щоб ми могли жити в мирний час».

За матеріалами УФМЛ

Завершуємо серію публікацій з нагоди 95-ліття газети «Київський університет»

ДРУКОВАНЕ СЛОВО ЯК ВІДБИТОК ЕПОХИ

2010-ті роки XXI ст.

ЦЕНТР КОМУНІКАЦІЙ

Упродовж 10 років науковці Канівського природного заповідника Віталій Грищенко і Євгенія Яблоновська-Грищенко аналізували спів зяблика по всій Україні, і вони достеменно знають, чим карпатський пташиний діалект відрізняється від поліського. Зокрема, 2011 року науковці встановили, що кілька тисяч років тому на нинішніх Олешківських пісках у Херсонській області гомоніли ліси, в яких співали зяблики. У пониззі Дніпра дослідники виявили специфічний нижньодніпровський діалект пташиної пісні, чітко відособлений від інших.

НОБЕЛІВСЬКИМИ СТЕЖКАМИ

Наймолодший із нобелівських лавреатів з фізики (за експерименти з графеном) ще й на світ не народився, коли 1962 року асистент кафедри фізики металів нашого Університету Василь Копань опублікував статтю про шаруваті композиції з використанням графіту, які демонстрували те, за що цінують тепер наноматеріали. 2011 року професори Василь Копань і Сергій Рево розповіли на наших шпальтах про власні успішні експерименти зі своїм улюбленим наноматеріалом – терморозширеним графітом.

Коли наступного, 2012 року, Нобелівську премію з фізики отримає Серж Арош, одним із найактивніших співробітників його групи буде випускник нашого Університету Ігор Доценко. А 2025 року Серж Арош читатиме лекцію в укритті Економічного факультету – вже за умов воєнного часу.

2016 року ми повідомили, що випускниця Юридичного факультету КНУ Олександра Матвійчук нагороджена премією Democracy Defender Award «за винятковий вклад у просування демократії та захист прав людини», а вже 2022 року «Центр громадянських свобод», який вона очолює, отримав Нобелівську премію миру.

Випускниця Мехмату Марина Вязовська отримає медаль Філдса у 2022 році за розв'язання задачі про пакування куль у 8-вимірному просторі. Однак ще 2016 року, лише за тиждень після першої публікації цього розв'язку, Марина в інтерв'ю нашому виданню розповідала

про історію свого винаходу, про чарівні розмірності 8 і 24, про смак і натхнення в математиці. І хто скаже, що ми не тримаємо руку на пульсі часу?

У вересні 2014 року професор Ігор Комаров вперше розповідав на наших сторінках про свої фотокеровані пептиди – біологічно активні сполуки, якими можна керувати за допомогою світла. Вже за кілька років його Мона Ліза в чашці Петрі прикрасила обкладинку впливового фахового видання Angewandte Chemie. Нагороди за ці винаходи ще в дорозі.

БЕРЕТТІ БАЧИВ ЙОГО ТАКИМ

2016 року науковці ННЦ «Інститут біології та медицини» дослідили задуми Вікентія Беретті щодо створення величного припалацового простору в стилі англійських садів XVII ст. з боку західного фасаду Червоного корпусу. Цікавий науковий проєкт Віктора Шпагіна щодо відновлення ландшафтних ідей Беретті та його віртуальне відтворення став родзинкою тогорічного травневого номера нашого видання.

ІДЕНТИЧНІСТЬ – КУЛЬТУРНИЙ ФРОНТИР

У КНУ презентували Гайд «12 кроків до розуміння ідентичності держави-нації», який може стати науковим орієнтиром для формування державної політики в цій галузі

Фото О. Лисак

АННА ЛУКАНСЬКА

Вітаючи авторів і натхненників створення Гайду, ректор Володимир Бугров відзначив невипадковість такої події саме в Університеті, «де формувалася українська державотворча думка та інтелектуальна ідентичність».

Міністр молоді та спорту України, очільник Координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності Матвій Бідний вражений ґрунтовністю дослідження. На його думку, «Гайд має лягти в основу системної роботи з формування політики утвердження національної ідентичності».

Путівник укладений науковцями ННІ міжнародних відносин Шевченкового університету – проректоркою зі зв'язків з громадськістю КНУ Оленою Добржанською, професором Юрієм Романенком та викладачем Олегом Павлюком. Дослідження здійснене у межах спільного проєкту КНУ та Мінмолодьспорту за координації ГО «Інститут культури України» та фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження».

«Як науковиця я досліджую тему ідентичності 20 років», – зазначила Олена Добржанська й констатувала, що й досі немає чіткості у визначенні відповідних понять, зокрема й на законодавчому рівні. Автори путівника аналізують джерельну базу та в лаконічній формі розповідають, що таке національна ідентичність, як її набувають, що визначає та єднає українців.

«Ідентичність – наш культурний фронтир», – переконаний Юрій Романенко, тому її утвердження не має нагадувати радянські практики «продавлювання потрібної ідеології». Натомість ідеться про «повільне ціннісне просотування» та розуміння ідентичності як наскрізної присутності певних цінностей в усіх сферах життя спільноти.

Створений науковцями путівник – не універсальна інструкція, а шлях до системного розуміння ідентичності, який допоможе окреслити її основні складові, визначити позитивні й деструктивні чинники і зрештою утвердити Україну як успішну модерну європейську державу.

«Тематика утвердження національної ідентичності отримає ґрунтовну академічну основу», – підсумував професор ННІМВ Сергій Даниленко. Доцентка кафедри міжнародної інформації ННІМВ Наталія Бєлоусова переконана, що КНУ має досвідчених науковців і готує нове покоління експертів у цій галузі.

Утвердження національної ідентичності є необхідною умовою збереження української державності та суверенітету, який сьогодні українці виборюють у війні з російським агресором.

«Сучасна війна – передусім війна за ідентичність», – наголосила керівниця проєкту, радниця міністра молоді та спорту України, викладачка ННІМВ Марина Кобилинська. За цих обставин Гайд має стати основою довгострокових практичних програм, спрямованих на зміцнення єдності українців.

ФІНІШУВАВ «KNU TEACH WEEK 6»

ЦЕНТР КОМУНІКАЦІЙ

Фінальна частина проєкту «KNU Teach Week 6», до якого за літо долучилися понад 300 викладачів з усієї України, відбулася на базі Канівського природного заповідника КНУ.

«KNU Teach Week» реалізується у межах платформи розвитку компетенцій викладачів «KNU Professionals». Цьогоріч організатори проєкту запропонували учасникам програму підвищення кваліфікації «Лідерство в університеті: вдосконалення заради розвитку».

Слухачами фінального тематичного блоку «Лідерство через мотивацію: від викладача до студента» стали викладачі КНУ, які представили найкращі авторські проєкти з практичними підходами до подолання ключових викликів, що постали перед системою вищої освіти під час війни. А спікерами виступили науковці та співробітники Університету.

Ректор КНУ Володимир Бугров прочитав лекцію «Мотивація у вищій освіті: викладач і студент у спільному розвитку». Керівниця Відділу забезпечення якості вищої освіти Дарія Щеглюк презентувала дослідження на тему «Мотивація отримання вищої освіти та задоволеність своїм вибором / навчанням (за результатами щорічних опитувань здобувачів вищої освіти)». Керівниця Центру Дія.Бізнес у КНУ Тетяна Білорус провела воркшоп «Мотиваційний клуб «Хочу!». Психологині Психологічної служби Катерина Сарданова та Катерина Кравченко підготували лекцію «Психологія мотивації».

Підсумковим завданням для слухачів стала розробка та успішний захист командних проєктів на тему «Побудова системи мотивації студентів у навчальному процесі для підвищення їхньої навчальної активності». Усі учасники проєкту отримали сертифікати, що засвідчують проходження навчання за програмою підвищення кваліфікації.

Рішення щодо реєстрації №1450 від 25.04.2024, ідентифікатор медіа R 30-04306
Телефони: 239-31-65, вн. 31-65. E-mail: newspaper@knu.ua
01033, м. Київ, вул. Володимирська, 60, кімн. 231

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
С. ДАНИЛЕНКО – шеф-редактор,
В. БУГРОВ, О. ДОБРЖАНСЬКА, В. ЛИТВИНЕНКО,
К. СМИРНОВА, Г. ТОЛСТАНОВА

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:
Л. КІТ, Г. ЧУЙКО, Г. ЗОРЯ
Дизайн та верстка:
Центр комунікацій КНУ +38-044-239-34-60

Друк – Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет"
Зам. № 225-11480